

А. А. Купрій

аспірант 2 року навчання Інституту права, економіки та міжнародних відносин
Міжнародного гуманітарного університету

ВИКОНАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ТА ДВОСТОРОННІХ ПРАВОВИХ МОДЕЛЕЙ ПОШУКУ ТА РЯТУВАННЯ НА МОРІ

Статтею розглянуто правовий аспект регулювання виконання міжнародного зобов'язання з пошуку та рятування людського життя на морі регіональними багатосторонніми та двосторонніми угодами, стан їх укладення, шляхи врегулювання здійснення пошуково-рятувальних операцій в порядку співробітництва між причорноморськими державами.

Україна, як член Організації Об'єднаних Націй та Міжнародної морської організації дотримується міжнародних зобов'язань відповідно до Конвенції з морського права 1982 р., Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 р. (Конвенція СОЛАС 74/88) та Міжнародної конвенції про пошук і рятування на морі 1979 року (Конвенція САР 79).

Пошуково-рятувальний район України охоплює 137 кв. км територіальних і міжнародних вод, які межують з пошуково-рятувальними регіонами Республіки Болгарія, Румунія, Турецької Республіки та Російської Федерації.

Підтримуючи цілі та положення Конвенції САР 79 між Україною, Республікою Болгарією, Румунією, Турецькою Республікою, Грузією, Російською Федерацією 27 листопада 1998 року укладено Угоду про співробітництво причорноморських держав з пошуку та рятування на Чорному морі, яка ратифікована Законом України від 28.11.2002 р. № 322, про що Турецькою Республікою, як депозитарієм цієї Угоди, сповіщено Міжнародну морську організацію.

Відповідно, визначаючи міжнародними конвенціями організацію пошуку та рятування людського життя на глобальному рівні, конкретизація заходів співробітництва та координації між сусідніми державами здійснюється на місцевому, регіональному рівні з укладенням регіональних угод та втіленням регіональних звичаїв та правил, у тому числі і двосторонніх угод з втіленням взаємної координації та кооперації сил та засобів.

Статтею аналізуються наявні правові прогалини у такому співробітництві між причорноморськими державами щодо укладення двосторонніх угод з визначення меж пошуково-рятувальних районів та співробітництва з пошуку та рятування на морі та наданий висновок щодо правової регламентації дій при таких недоліках.

Ключові слова: рятування людського життя, лихо на морі, морський пошуково-рятувальний район, прибережні держави, співробітництво, Чорне та Азовське моря.

Постановка проблеми. Людське життя є найвищою цінністю серед усіх прав і свобод людини, передбачених Загальною декларацією прав людини.

Україна як член Організації Об'єднаних Націй та Міжнародної морської організації дотримується міжнародних зобов'язань прибережної держави щодо захисту людського життя у сфері пошуку та рятування під час лиха на морі.

Але, таке міжнародне зобов'язання має свої особливості у кожному регіоні та у конкретному морському просторі, що потребує конкретизації її на регіональному рівні серед сусідніх прибережних держав.

Стан реалізації, виконання та наявні прогалини у співробітництві між прибережними держа-

вами Чорного та Азовського морів, Керченської протоки постає об'єктом дослідження цієї статті.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемам, пов'язаним із регулювання, у тому числі правового, пошуку та рятування людського життя під час лиха на морі присвятили свої наукові роботи В.Д. Репетей, А.В. Іванова, С.Є. Селіванов, О.О. Балобанов, О.В. Любченко, О.О. Щипцов та ін.

Однак, незважаючи на ґрунтовні дослідження цих вчених, недостатньо висвітленими, на мій погляд, є питання регіонального та двостороннього регулювання пошуку та рятування людського життя на морі.

Мета статті ж дослідження проблеми деяких прогалин правового регулювання пошуку

та рятування людського життя на морі під час укладання регіональних та двосторонніх угод.

Виклад основного матеріалу. Пошук та рятування людського життя на морі є міжнародним зобов'язанням, що визнається майже усіма морськими державами світу та на глобальному рівні регулюється:

Конвенцією з морського права 1982 р., яка включає положення зобов'язань держави прапора та прибережної держави – щодо надання допомоги під час лиха на морі (стаття 98) [1].

Міжнародною конвенцією з охорони людського життя на морі 1974 р. Конвенція (СОЛАС 74/88) та Міжнародної конвенції про пошук і рятування на морі 1979 року (Конвенція САР 79), які визначають конкретизацію зобов'язання та забезпечення прийняття усіх необхідних заходів з організації зв'язку під час лиха та координації у своєму районі відповідальності і рятування людей, які терплять лихо на морі поблизу його берегів [2, 3].

Але особливістю міжнародного зобов'язання з пошуку та рятування людського життя на морі є його належність до зобов'язань прибережної держави, що у свою чергу має тісний зв'язок із регіонами та конкретним морським простором.

Так, прибережними державами Чорного моря є Україна, Республіка Болгарія, Румунія, Турецька Республіка, Російська Федерація.

Прибережними державами Азовського моря та Керченської протоки є Україна та Російська Федерація.

Відповідно, морськими просторами України є води Чорного та Азовського морів, Керченської протоки, які межують: у Чорному морі – з Румунією, Республікою Болгарією, Турецькою Республікою, Російською Федерацією; в Азовському морі та Керченській протоці – з Російською Федерацією.

При цьому Грузія не має спільної межі з Україною та межує з Турецькою Республікою та Російською Федерацією.

Усі зазначені причорноморські держави є стороною Конвенції САР 79.

З урахуванням того, що міжнародне зобов'язання з пошуку та рятування людського життя на морі виходить за межі територіального моря конкретної прибережної держави, та розповсюджується на морські простори відкритого моря, організація пошуково-рятувальних операцій у конкретному морському просторі потребує додаткового регулювання регіональними та/або двосторонніми угодами.

Саме це регламентовано Конвенцією САР 79, згідно якої:

Сторонам слід вступати в угоди щодо пошуку і рятування з сусідніми державами для об'єднання їх можливостей, встановлення загального порядку дії, проведення спільної підготовки і навчань, регулярних перевірок міждержавних каналів зв'язку, обміну візитами між персоналом рятувально-координаційних центрів і обміну інформацією щодо пошуку і рятування. (п. 3.1.8 Додатку до Конвенції САР 79);

Сторонам слід укладати угоди з сусідніми державами щодо умов допуску своїх рятувальних одиниць у територіальні води або на територію один одного, або в повітряний простір над ними. В цих угодах також слід передбачати положення, які сприяють швидкому допуску таких одиниць при дотриманні мінімальних формальностей (п. 3.1.5 Додатку до Конвенції САР 79);

кожний пошуково-рятувальний район встановлюється угодою між відповідними Сторонами, про що повідомляється Генеральний секретар (п. 2.1.4 Додатку до Конвенції САР 79);

у випадку недосягнення між відповідними Сторонами угоди про точні кордони пошуково-рятувального району такі Сторони застосовують всі можливі зусилля для досягнення угоди про відповідні заходи, згідно з якими в такій зоні забезпечується рівноцінна спільна координація пошуку і рятування (п. 2.1.5 Додатку до Конвенції САР 79).

При цьому Конвенція САР 79 надає рамкові основи (засади) організації пошуку та рятування на морі у співробітництві між державами, а саме:

організація роботи своїх пошуково-рятувальних служб таким чином, щоб негайно відповідати на виклик при лихах;

при отриманні повідомлення про те, що особа терпить лихо на морі у своїй зоні відповідальності, держава забезпечує загальну координацію пошуково-рятувальних операцій та негайно вживає заходи для надання будь-якої можливої допомоги;

допомога забезпечується будь-якій особі, яка терпить лихо на морі незалежно від національної приналежності або статусу такої особи або обставин, при яких ця особа була виявлена;

здійснювати запрошення в інших рятувально-координаційних центрів будь-яку необхідну допомогу, включаючи судна, літальні апарати, персонал або постачання;

видавати будь-який необхідний дозвіл на допуск у свої територіальні води або на територію чи в повітряний простір над ними таких суден, літальних апаратів, персоналу або постачання тощо.

В межах регіонального співробітництва Законом України від 28 листопада 2002 року № 322 ратифіковано Угоду про співробітництво причорноморських держав з пошуку та рятування на Чорному морі, учасниками якої стали Уряди України, Республіки Болгарія, Грузії, Румунії, Російської Федерації, Турецької Республіки, та яка включає такі умови, як готовність, координація та співробітництво, допуск, обмін інформацією, навчання, зустріч представників [4].

Конвенція САР 79 визначає пошуково-рятувальний район як район певних розмірів, у межах якого забезпечуються пошук і рятування та який встановлюється угодою між відповідними Сторонами Конвенції САР 79, про укладення якої повідомляють Генерального секретаря (п. 1.3.1, 2.1.4 Додатка до Конвенції САР 79).

Статтю 5 Угоди про співробітництво причорноморських держав з пошуку та рятування на Чорному морі конкретизовано, що пошуково-рятувальні райони (ПРР) встановлюються двосторонніми та/або багатосторонніми угодами між Сторонами.

Серед усіх причорноморських держав такі угоди **Україна** уклала лише з **Російською Федерацією**, до яких належить:

по Чорному та Азовському морях:

1) Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в морському та авіаційному пошуку і рятуванні на Чорному та Азовському морях, підписану 27 жовтня 2010 р. в м. Києві, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2011 р. № 890 (далі – Угода з РФ №1) [5];

по Азовському морю та Керченській протоці:

2) Договір між Україною і Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки, підписаний 24 грудня 2003 року в м. Керчі, який

ратифікований Законом України від 20 квітня 2004 року № 1682 (далі – Угода з РФ № 2) [6];

3) Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про заходи щодо забезпечення безпеки мореплавства в Азовському морі та Керченській протоці, підписану 20 березня 2012 р. в м. Москві, яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 694 (далі – Угода з РФ № 3) [7].

Так, пунктом 2 статті 2 Угоди з РФ № 1 визначено, що Сторони розглядають розмежувальну лінію між їхніми прилеглими районами польотної інформації над морем, як межу між пошуково-рятувальними районами для морських та авіаційних цілей.

Тобто Угода з РФ № 1 містить бланкетну норму та відсилає нас до визначених меж районів польотної інформації (районів авіаційного пошуку і рятування).

Так, статтею 3 Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі авіаційного пошуку і рятування, підписана 12.07.2012 у м. Ялті, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 28.11.2012 № 1094, визначено, що Сторони розглядають кордон між суміжними територіями держав Сторін як кордон між їх районами пошуку і рятування [8].

Ще одна бланкетна норма відсилає до Договору між Україною і Російською Федерацією про українсько-російський державний кордон, підписаний у м. Києві 28 січня 2003 року, ратифікований Законом України 20.04.2004 № 1681, статтею 2 якого визначено, що українсько-російський державний кордон проходить так, як це зазначено в Описі проходження державного кордону між Україною та Російською Федерацією і зображено суцільною лінією червоного кольору на картах державного кордону між Україною та Російською Федерацією [9].

З урахуванням вищезазначеного встановлено, що межа та координати морського пошуково-рятувального району України і Російської Федерації співпадають з межею району польотної інформації (авіаційного пошуку і рятування) та державного кордону обох держав.

Але, відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2021 № 1207 з 20.02.2014 року відбулась тимчасова окупація внутрішніх морських вод і територіального моря України навколо Кримського півострова, територія виключної

(морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилегло до узбережжя континентального шельфу України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України (статі 1, 3 Закону) [10].

Україною, як членом ІМО, під час його засідань на Комітеті з безпеки на морі, Юридичному комітеті, неодноразово заявлено та зроблені відповідні застереження щодо незаконної окупації Російською Федерацією територій України, про обмеження виконання Україною взятих на себе міжнародних зобов'язань в окупованих територіях, що спричиняє шкоду та несе не виправдані ризики для безпеки судноплавства у цих регіонах, у тому числі з питань пошуку та рятування на морі, про що секретаріатом ІМО доведено до усіх держав-учасниць ІМО циркулярними листами (Circ. Letter № 3453 (08.05.2014), 3490 (07.10.2014), 3602 (29.10.2015) [11].

Також Україною заявлено щодо незаконно зазначення Російською Федерацією у Глобальній інтегрованій інформаційній системі з питань судноплавства (GISIS), повідомлення та розповсюдження інформації про функціонування морських рятувальних підцентрів Керч та Севастополь під час окупації території України, що було доведено Україною державам-членам ІМО документом NCSR 4/INF .15 та було відображено в модулі Глобального плану з пошуку та рятування системи GISIS (Circ. Letter № 3603 (04.11.2015), 3777 (26.09.2017)) [12].

Зважаючи на збройну агресію Російської Федерації проти України, Верховною Радою України 06.12.2018 № 2643 прийнято Закон України «Про припинення дії Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією», яким з 01.04.2019 року припинено дію Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією, учиненого 31 травня 1997 року в м. Києві та ратифікованого Верховною Радою України 14 січня 1998 року [13].

Законом України «Про міжнародні договори» у разі порушення зобов'язань за міжнародним договором України іншими його сторонами Міністерство закордонних справ України вносить Президентіві України або Кабінету Міністрів України пропозиції про вжиття необхідних заходів відповідно до норм міжнародного права, у разі суттєвого порушення міжнародного договору України іншими його сторонами,

якщо виконання договору може зашкодити національним інтересам України, а також в інших випадках, передбачених міжнародним правом, дію такого договору може бути припинено або зупинено (стаття 18 Закону) [14].

З урахуванням вищезазначеного, положення та норми Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в морському та авіаційному пошуку і рятуванні на Чорному та Азовському морях не дотримуються з боку Російської сторони та станом на сьогодні порядок взаємодії з урахуванням незаконної окупації території України на політичному рівні не вирішено.

7 травня 1997 року у Стамбулі був підписаний Протокол між **Делегацією України та Делегацією Турецької Республіки** про делімітацію пошуково-рятувальних районів на Чорному морі [15].

Підписання Протоколу делегацією України зроблено із застереженням щодо необхідності його затвердження Урядом України.

Відповідно до статті 8 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, до якої Україна приєдналася Указом Президії Верховної Ради Української РСР 14.04.1986 № 2077, акт, який стосується укладення договору, вчинений особою, яка не може на підставі статті 7 вважатися уповноваженою репрезентувати державу з цією метою, не має юридичного значення, якщо його згодом не підтверджено цією державою [16].

При цьому, турецька сторона під час підписання Протоколу діяла від імені Уряду Туреччини та мала на це відповідні повноваження.

Одним із кроків Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, що затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106 визначено забезпечення прийняття плану дій з виконання Україною зобов'язань як держави прапора, держави порту та прибережної держави відповідно до міжнародних договорів України і законодавства ЄС (пункт 200) [17].

Відповідно до статей 6, 8, 12 Закону України «Про міжнародні договори України» питання делімітації пошуково-рятувальних районів на Чорному морі, які визначені Протоколом, належать до предмету міжнародних договорів, які укладаються від імені Уряду України та підлягають затвердженню постановою Кабінету Міністрів України.

Отже, із затвердженням Протоколу Урядом України, останній вважатиметься таким, що

набув чинності для України у відповідності до статей 8, 24 Віденської конвенції про право міжнародних договорів та статті 14 Закону України «Про міжнародні договори України».

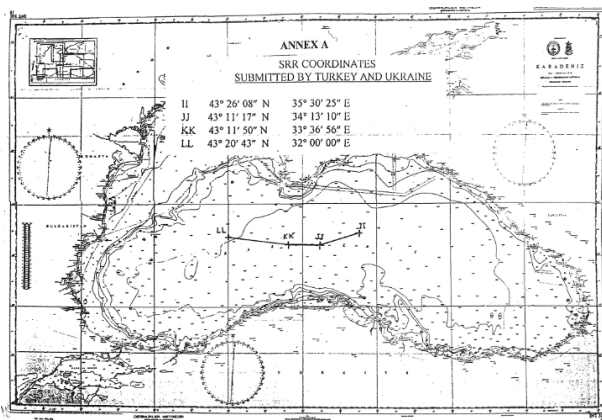
Але, станом на сьогодні затвердження Урядом України Протоколу так і не відбулось.

Слід також визначити, що координати меж українсько-турецьких морських пошуково-рятувальних районів, визначених Протоколом, співпадають з координатами:

– кордону континентального шельфу між Україною і Республікою Туреччина в Чорному морі відповідно до Угоди про кордон континентального шельфу між Україною і Республікою Туреччина в Чорному морі від 30.05.1994 р.;

– кордону економічних (морських) зон між Україною і Республікою Туреччина відповідно до Угоди про кордон економічних (морських) зон України і Республіки Туреччина від 30.05.1994 р.

Між тим, фактично морські пошуково-рятувальні служби України та Туреччини використовують Протокол для визначення меж українсько-турецького морських пошуково-рятувальних районів за визначеними Протоколом координатами.

Водночас, 25 лютого 2004 року у Москві була підписана міжурядова Угода між Турецькою Республікою та Російською Федерацією про співробітництво в морському пошуку і рятуванні на Чорному морі, про що, після набуття нею чинності, обидві сторони нотифікували Генерального секретаря Міжнародної морської організації (документ IMO SAR.6/Circ.25 від 06.06.2005) [18].

Згідно зі статтею 3 цієї Угоди («Делімітація пошуково-рятувальних районів») лінія зовнішнього кордону морських пошуково-рятувальних районів Туреччини та Російської Федерації проведена шляхом поєднання точок з такими ж самими географічними координатами, як вони

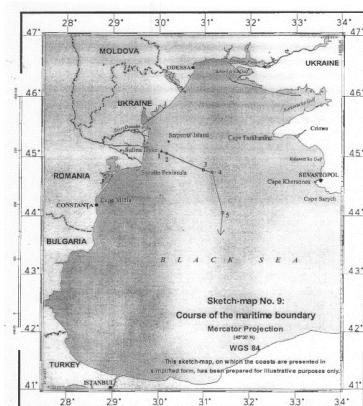
визначені Протоколом між Україною та Турецькою Республікою у 1997 році.

З аналогічною міжнародно-правовою колізією зіткнулася і Грузія, з огляду на співпадіння, відповідно, грузинсько-турецьких та турецько-російських координат морських пошуково-рятувальних районів.

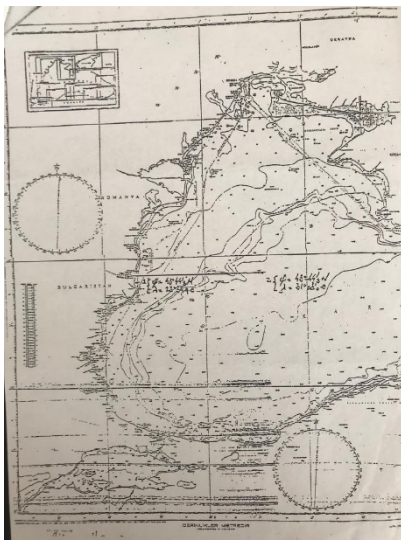
Узгодження проекту Угоди про співробітництво в морському пошуку і рятуванні на Чорному морі між Грузією та Туреччиною, розробленого декілька років тому, наразі уповільнено з боку турецької сторони, очевидно, через проблему «накладання» координат один на одного.

З метою врегулювання питання щодо делімітації морських пошуково-рятувальних районів між Україною та Турецькою Республікою необхідно застосування дипломатичних та юридичних заходів, зокрема, затвердження Протоколу постановою Кабінету Міністрів України, надіслання ноти Міністерства закордонних справ України на адресу Міністерства закордонних справ Турецької Республіки про підтвердження українською стороною визначених Протоколом 1997 року ліній зовнішніх кордонів морських пошуково-рятувальних районів України та Турецької Республіки з відповідними географічними координатами; надіслання ноти Міністерства закордонних справ України на адресу Міністерства закордонних справ Турецької Республіки про виключення координат морського пошуково-рятувального району українсько-турецького кордону з координат, зазначених турецько-російською Угодою; інформування Міжнародної морської організації; звернення до міжнародних судових органів.

Станом на сьогодні укладення Угоди між Україною та Румунією з питань співробітництва у сфері пошуку і рятування у Чорному морі, як цього вимагає Глава 2 Додатку Конвенції САР 79 та стаття 5 Угоди причорноморських держав, не відбулось.

Фактично використовуються координати морських пошуково-рятувальних районів обох держав з використанням меж кордону по морю, координати яких визначені за рішенням Міжнародного суду правосуддя ООН у Гаазі від 03 лютого 2009 року, який розглядав справу щодо делімітації морського державного кордону у Чорному морі між Україною та Румунією. Результатом таких координат на національному рівні став Указ Президента України «Про охорону суверенних прав України в межах виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу у північно-західній частині Чорного моря» від 05.10.2009 № 801 [19].

Станом на сьогодні укладення Угоди між **Україною та Республікою Болгарією** з питань співробітництва у сфері пошуку і рятування у Чорному морі, як цього вимагає Глава 2 Додатку Конвенції САР 79 та стаття 5 Угоди причорноморських держав, не відбулось.

Фактично використовуються координати кордону морських пошуково-рятувальних районів з використанням меж державного кордону по морю, координати яких визначені Протоколом між делегаціями Республіки Болгарії та Румунією з делімітації пошуково-рятувального району на Чорному морі від 08.05.1997 року, а також даних, які були заявлені Республікою Болгарії у Глобальній інтегрованій інформаційній системі з питань судноплавства (GISIS) [20].

Висновки і пропозиції. З урахуванням визначеного, можна констатувати, що в питаннях організації у конкретному морському просторі виконання міжнародного зобов'язання з пошуку та рятування людського життя на морі суттєву роль відіграють регіональні багатосторонні та двосторонні угоди.

З метою врегулювання питання щодо делімітації морських пошуково-рятувальних районів між прибережними державами з Україною у Чорному морі необхідні застосовування дипломатичних та юридичних заходів, надіслання нот Міністерства закордонних справ України; інформування Міжнародної морської організації, активні заходи із взаємодії на засіданнях конференцій причорноморських держав.

Між тим, з урахуванням окупації Автономної Республіки Крим Російською Федерацією та порушення, тим самим, суверенітету України, доцільно використовувати дипломатичні та юридичні заходи, у тому числі із зверненням до міжнародних судових інстанцій.

За відсутності на сьогодні укладених Україною двосторонніх угод щодо співробітництва з питань пошуку та рятування на морі та досі не визначення меж пошуково-рятувального району України із Румунією, Республікою Болгарією, Турецькою Республікою, як прибережними державами Чорного моря, необхідно керуватися загальною нормою поведінки, що визначена Угодою про співробітництво причорноморських держав.

Стаття 5 Угоди причорноморських держав зазначає, що у період до встановлення пошуково-рятувального району Сторони надають послуги пошуку та рятування людського життя на морі через координацію та співробітництво спільно або відповідно до принципу ранішнього прибуття на місце, де буде здійснюватись діяльність з пошуково-рятувальних робіт. При цьому, виконання операції Стороною у даному районі не буде надавати такій Стороні будь-яких привілеїв або прав по відношенню до цього району в майбутньому.

Список використаної літератури:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року та Угода про імплементацію Частини XI Конвенції Організації Об'єднаних Націй з морського права 1982 року / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-14#Text> (дата звернення 10.11.2020);
2. International Convention for the Safety of Life at sea, SOLAS (Consolidated Edition 2020), IMO, 1984 р.;
3. Міжнародна конвенція про пошук та рятування на морі 1989 року / *Верховна Рада України*, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_138#Text (дата звернення 10.11.2020);
4. Про ратифікацію Угоди про співробітництво причорноморських держав з пошуку та ряту-

- вання на Чорному морі: Закон України від 28 листопада 2002 № 322-IV / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-15#Text> (дата звернення 10.11.2020);
5. Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в морському та авіаційному пошуку і рятування на Чорному та Азовському морях: Постанова від 22 серпня 2011 № 890/ Кабінет Міністрів України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/890-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 6. Про ратифікацію Договору між Україною та Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря і Керченської протоки: Закон України від 20 квітня 2004 № 1682-IV / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-15#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 7. Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про заходи щодо забезпечення безпеки мореплавства в Азовському морі та Керченській протоці: Постанова від 01 серпня 2012 № 694/ Кабінет Міністрів України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/694-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 8. Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі авіаційного пошуку і рятування: Постанова від 28 листопада 2012 № 1094/ Кабінет Міністрів України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2012-%D0%BF#n2> (дата звернення 10.11.2020);
 9. Про ратифікацію Договору між Україною і Російською Федерацією про українсько-російський державний кордон: Закон України від 20 квітня 2004 № 161-IV / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1681-15#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 10. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 № 1207-VII / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 11. Циркулярний лист Circ. Letter № 3603 (04.11.2015), 3777 (26.09.2017))/ІМО, URL: <https://docs.imo.org/> (дата звернення 10.11.2020);
 12. Циркулярний лист Circ. Letter № 3603 (04.11.2015), 3777 (26.09.2017) / ІМО, URL: <https://docs.imo.org/> (дата звернення 10.11.2020);
 13. Про припинення дії Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією: Закон України від 06 грудня 2018 № 2643-VIII / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2643-19#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 14. Про міжнародні договори: Закон України від 29 червня 2004 № 1906-IV / *Верховна Рада України*, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 15. Протокол між делегацією України та делегацією Турецької Республіки про делімітацію пошуково-рятувальних районів на Чорному морі від 07 травня 1997: Головна державна інспекція України з безпеки судноплавства, / Архів.
 16. Віденська конвенція про право міжнародних договорів/ База даних «Ліга 360», URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU69K01?an=2> (дата звернення 10.11.2020);
 17. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік: Розпорядження від 18 грудня 2018 № 1106-р / Кабінет Міністрів України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 18. Циркулярний лист SAR.6/Circ.25 від 06.06.2005: ІМО, URL: <https://docs.imo.org/> (дата звернення 10.11.2020);
 19. Про охорону суверенних прав України в межах виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу у північно-західній частині Чорного моря» / Указ Президента від 05 жовтня 2009 № 801/2009, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/801/2009#Text> (дата звернення 10.11.2020);
 20. Протокол між делегаціями Республіки Болгарії та Румунії з делімітації пошуково-рятувального району на Чорному морі від 08 травня 1997 року: Головна державна інспекція України з безпеки судноплавства, / Архів.

Kuprii A. A. Fulfillment of the regional and bilateral legal models of search and rescue at sea

The article examines the legal aspect of regulation the fulfillment of the international obligation on search and rescue human life at sea by regional multilateral and bilateral agreements, the state of their conclusion, ways of regulating the implementation of search and rescue operations in the cooperation between the Black Sea states.

Ukraine as a member of United Nations Organization and International Maritime Organization, fulfils the international commitments in accordance with the United Nations Convention on the Law

of the Sea, 1982, the International Convention for the Safety of Life at Sea, 1974 (SOLAS-74) and the International Convention on Maritime Search and Rescue, 1979 (SAR-79).

Search and Rescue Region of Ukraine covers 137 km² of territorial and international waters, which boarder with search and rescue regions of the Republic of Bulgaria, Romania, the Republic of Turkey and the Russian Federation.

Support of the goals and provisions of the SAR Convention between Ukraine, the Republic of Bulgaria, Romania, the Republic of Turkey, Georgia, and the Russian Federation, on November 27, 1998, the Agreement on Cooperation of the Black Sea States on Search and Rescue in the Black Sea was concluded, which was ratified by the Law of Ukraine dated November 28, 2002. No. 322, about which the Republic of Turkey, as the depositary of this Agreement, has notified the International Maritime Organization.

Accordingly, international conventions define the organization of search and rescue of human life at the global level, but the specification of cooperation and coordination measures between neighboring states is carried out at the local, and regional level with the conclusion of regional agreements and the implementation of regional rules, including bilateral agreements with the implementation of mutual coordination and cooperation of forces and means.

The article analyzes existing legal gaps in such cooperation between the Black Sea states regarding the conclusion of bilateral agreements on defining the boundaries of search and rescue areas and cooperation on search and rescue at sea and provides a conclusion on the legal regulation of actions in the event of such deficiencies.

Key words: *rescue human life, disaster at sea, maritime search and rescue area, coastal states, cooperation, Black and Azov seas.*